

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра природничо-наукової підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента

ОДФ 2. 04 ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

В СИСТЕМІ ОСВІТИ

підготовки

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності

053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

2024 рік

Робоча програма освітнього компонента ОДФ 2. 04 Психологічна служба в системі освіти спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів для здобувачів вищої освіти II курсу.

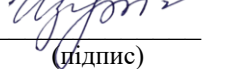
Розробник: Теплицька А. О., к. пед. н.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри природничо-наукової підготовки

Протокол від «26» серпня 2024 року № 01

Зав. кафедри Аліна ТЕПЛИЦЬКА, к. пед. н.
(підпис)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «28» серпня 2024 року

Завідувач навчально-методичного відділу Інна ЗЕРКАЛЬ
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДФ 2. 07 Вікова психологія ОДФ 2. 08 Педагогічна психологія ОДФ 2. 11 Психодіагностика	
Курс	II	II
Семестр	4	5 триместр
Загальний обсяг годин / кредитів	120/4	120/4
Кількість змістовних модулів	3	3
Годин на аудиторне вивчення	54	12
Годин на самостійне вивчення	66	108
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічна служба в системі освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Метою курсу «Психологічна служба в системі освіти» - є надання майбутнім психологам уявлення про структуру та функції психологічної служби у системі освіти, ознайомлення їх з формами та методами роботи психолога в різних державних та недержавних закладах освіти.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологічна служба в системі освіти» є:

- ознайомлення студентів з системою соціально-психологічної служби, змістом, формами й методами організації та роботи психологічної служби в різних структурах системи освіти;

- використання знань з різних галузей психології у роботі практичного психолога закладу освіти;

- оволодінні психологічними технологіями, практичними навичками, які будуть в нагоді практичному психологу закладу освіти;

- надбання студентами знань, вмінь і навичок, що максимально сприяють становленню майбутнього спеціаліста.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- основні принципи практичної психології, її роль і місце в системі психологічного знання;
- етичні засади діяльності практичного психолога;
- нормативні документи, що регулюють діяльність практичного психолога;
- організаційну структуру психологічної служби системи освіти;
- основні напрями роботи практичного психолога в центрах соціально-психологічної служби.

Ґрунтуючись на одержаних у процесі вивчення дисципліни знаннях, студенти повинні

вміти:

- розробляти конкретні плани й завдання роботи з дітьми та дорослими;
- вибирати пріоритетні напрями, форми і методи роботи, які впливають з професійних можливостей і цілей психологічної служби;
- спиратися на чинні закони, директивні документи та нормативні акти, які стосуються професійної діяльності практичного психолога;
- проводити психодіагностику та розробляти програми корекційної допомоги;
- самостійно проводити порівняльний аналіз психологічних проблем, визначати напрямки роботи практичного психолога;
- використовувати отримані знання на практиці.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Психологічна служба в системі освіти» забезпечує набуття здобувачами освіти ряду *компетентностей*.

Компетентності, що формуються:

Інтегральна компетентність ІК

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації раннього втручання).

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій та психологічні прилади для вирішування професійних завдань з психодіагностики та психокорекції психоемоційних станів, узгодженості психічних процесів та регуляції поведінки.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК12. Здатність до реалізації психологічної діяльності в етнічному середовищі.

СК 13. Здатність до планування та здійснення роботи з охорони психічного здоров'я, здійснення психосоціальної підтримки громадян в умовах війни та постконфліктний період.

СК 14. Здатність до здійснення психосоціальної підтримки у дистанційній формі, у важкодоступних місцях в умовах воєнного стану.

Програмні результати навчання

ПР 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

- ПР 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).
- ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).
- ПР 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- ПР 19. Здійснювати психологічну діяльність, зокрема під час вирішення конфліктів, психологічному консультуванні та психотерапевтичній роботі із представниками певного етносу.
- ПР21. Вміти добирати і використовувати стандартизований діагностичний інструментарій, протоколи реагування, методики та втручання для подолання тривоги, стресу, зниження інтелектуальних здібностей та концентрації уваги, панічних атак громадян в умовах війни та постконфліктний період
- ПР22. Вміти добирати та застосовувати інструменти віддаленої роботи в умовах війни та постконфліктний період

Зміст програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. СТРАТЕГІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ОСВІТИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної служби

Поняття про психологічну службу. Предмет, мета та завдання психологічної служби системи освіти України. Основні види діяльності психологічної служби. Рівні функціонування психологічної служби системи освіти України. Структура та управління психологічною службою. Зміст діяльності психологічної служби освіти України, Фінансування діяльності психологічної служби. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, атестація практичних психологів.

Література Основна (ІІ-13, 16)

Тема 2. Історія розвитку психологічних служб в Україні

Історія розвитку психологічної служби в Україні та за кордоном Періодизація розвитку прикладної психології в Україні. Виникнення і розвиток психологічної служби. Етапи становлення та розвитку психологічної служби в Україні. Виникнення і розвиток психологічної служби. Етапи становлення та розвитку психологічної служби за кордоном.

Література Основна (ІІ-13, 16,17)

Тема 3. Особистість психолога як суб'єкта психологічної служби та організація його роботи

Вимоги до особистості практичного психолога: психограма професії психолога, система особистісних якостей, навичок та вмінь, необхідних психологові, принципи та правила роботи психолога. Професійна самоідентифікація психолога. Рівні підготовки практичних психологів. Організаційні аспекти діяльності психолога: орієнтовний план роботи психологічної служби в системі освіти, документація психологічної служби, кабінет психолога в закладах освіти.

Література Основна (2, 6, 11, 12, 14) Додаткова (1-3)

Тема 4. Модель діяльності психологічної служби в системі освіти

Структура психологічної служби в системі освіти. Статус психолога в системі освіти. Орієнтовна модель діяльності психологічної служби в освітніх закладах. Зміст роботи шкільної психологічної служби. Психодіагностика шкільного колективу, психологічна культура вчителя, батьків та учнів, форми роботи психолога, консультативна бесіда, урок психології, консилиум, тренінг.

Література Основна (І, 11-14)

Тема 5. Основні напрямки діяльності психолога в системі освіти України.

Психодіагностика як основа професійної діяльності психолога. Завдання та процедура шкільної психодіагностики. Основні фактори ризику в різних вікових групах учнів. Психолого-педагогічна корекція як напрям діяльності психологічної служби в школі. Принципи психокорекційної діяльності психолога. Характеристика основних форм

психокорекційної роботи. Психологічна консультація як напрям роботи психологічної служби. Профілактична робота психологічної служби. Просвітницька робота психологічної служби. Групи особистісного зростання, психологічна консультація, психологічне консультування, його види, основні підходи до нього.

Дистанційна корекційно-відновлювальна та розвивальна робота в закладах освіти. Корекційна та розвивальна робота практичного психолога в умовах війни. Їх специфіка, особливості та відмінності. Вимоги та етапи проведення корекційної та розвивальної роботи з учнями/студентами, які отримали психологічні травми внаслідок війни.

Література Основна (1, 7, 11-14, 16, 17)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З РІЗНИМИ ВІКОВИМИ ГРУПАМИ УЧНІВ

Тема 6. Робота психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку

Психологічний супровід природнього розвитку дітей дошкільного віку. Зовнішні прояви афективності та характерні риси афективних дій дітей дошкільного віку, їх корекція. Корекція міжособистісної взаємодії в групах дитячого садочку. Сутність та критерії готовності дитини до школи. Проблема мотивації учіння в молодшому шкільному віці. Шкільна дезадаптація молодших школярів як вид роботи психологічної служби в початковій школі. Складові психологічної готовності дитини до школи, шкільна дезадаптація, непристосованість до предметної сторони навчальної діяльності, нездатність доволно управляти своєю поведінкою, нездатність прийняти темп шкільного життя, шкільний невроз, «фобія школи», шкільна тривожність.

Література Основна (3, 5, 7, 8, 9, 12-14, 16,17)

Тема 7. Психологічна робота з учнями підліткового та раннього юнацького віку

Акцентуації характеру як вид роботи психолога з підлітками. Внутрішні конфлікти підлітків: психодіагностика та корекція. Профілактика виникнення негативних звичок, впровадження здорового способу життя у підлітків. Проблеми міжособистісного спілкування у підлітковому віці. Криза підліткового віку як проблема психологічної роботи в школі. Профорієнтаційна робота зі старшокласниками. Проблеми міжособистісної взаємодії юнацтва (конфлікти, лідерство). Психологічна підтримка процесу становлення особистісної ідентичності як вид діяльності психологічної служби в школі. Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці.

Література Основна (3, 5, 7, 8, 9, 12-14, 16, 17)

Тема 8. Робота шкільного психолога з дітьми «групи ризику» Проблема соціально-психологічної занедбаності учнів. Сутність, причини та види психологічних девіацій. Агресивна поведінка: сутність, вікові особливості, діагностика, корекція, профілактика. Делінквентна поведінка: вікові особливості, причини, профілактика. Методика контактної взаємодії з делінквентними учнями. Адиктивна поведінка: сутність, технології корекції та профілактики. Аутоагресивна, суїцидальна поведінка: сутність, причини, особливості прояву, засоби корекції та профілактики. Методики діагностики девіантної поведінки особистості

Література Основна (2, 5, 7, 11-14, 16, 18); Додаткова (4,6).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З СІМ'ЯМИ УЧНІВ ТА ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ

Тема 9. Методика роботи психолога з сім'ями учнів різного віку.

Основні концепції психологічної роботи з батьками. Діагностичні засоби вивчення особливостей сімейного виховання учнів. Моделі психологічної допомоги батькам учнів. Методи психокорекційної роботи з сім'ями школярів. Методика сімейної терапії як вид діяльності психолога в школі.

Література Основна (4, 11-14, 16)

Тема 10. Методика роботи психолога з педагогічним колективом.

Психологічні особливості педагогічного колективу. Психологічний портрет педагога: позитивні та негативні аспекти. Якості особистості педагога, що вимагають психологічної корекції. Експертиза професійної компетентності педагога. Педагогічні конфлікти: сутність, профілактика та методи вирішення. Індивідуальний стиль діяльності педагога: психологічна допомога у становленні та корекції.

Література Основна (4, 11-14, 16)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													Форма контролю
	денна форма						Заочна форма							
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі						
		л	п	ла б	С	с.р		л	п	ла б	С	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Стратегія психологічної служби освіти та основні напрямки роботи практичного психолога														

Тема 1. Предмет, завдання та структура психологічної служби	2	2				2	2					У
Тема 2. Історія розвитку психологічних служб в Україні	6			2	4	8				2	6	У
Тема 3. Особистість психолога як суб'єкта психологічної служби та організація його роботи	6		2		4	6					6	ПК
Тема 4. Модель діяльності психологічної служби в системі освіти	8		2			12					6	ПК
1. Науково-методичні засади розробки алгоритмів діяльності працівників психологічної служби			2		4						6	
Тема 5. Основні напрямки діяльності психолога в системі освіти України.	4	2	2			6					6	КР
Разом за змістовим модулем 1	26	4	8		2	12	34	2			2	30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Технологія роботи психолога з різними віковими групами учнів												
Тема 6. Робота психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку	32	2	2			26	2				4	У, ПК
1. Формування сприятливого психолог. клімату та конструктивних взаємин у дитячому колективі			2		4						4	
2. Психологічний супровід адаптації дітей дошкільного віку			2		4						4	
3. Психологічна готовність дитини до школи		2	2								4	
4. Психологічний супровід адаптації учнів 1-го класу до освітнього процесу в умовах НУШ			2		4			2			4	

5. Психологічний супровід адаптації учнів 5-го класу до освітнього процесу			2			4					4	
Тема 7. Психологічна робота з учнями підліткового та раннього юнацького віку	24	2			4	16					4	У, ПК
1.Психологічний супровід адаптації учнів 10-го класу до освітнього процесу			2		4						4	
2.Психологічний супровід обдарованих підлітків у процесі підготовки до інтелектуальних змагань			2		4						4	
3.Психологічний супровід випускників під час підготовки та в процесі проходження ЗНО			2		4						4	
Тема 8. Робота шкільного психолога з дітьми «групи ризику»	26	2			4	24					4	К
1.Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах НУШ			2		4		2				4	
2.Алгоритм первинної профілактики насильства в учнівському середовищі				2	4						4	
3.Алгоритм первинної профілактики девіантної поведінки серед дітей та підлітків			2		4						4	
4.Алгоритм первинної профілактики правопорушень серед учнів				2						2	4	КР
Разом за змістовим модулем 2	82	8	22		4	48	66	2	2		2	60
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Технологія роботи психолога з сім'ями учнів та педагогічним колективом												
Тема 9. Методика роботи психолога з сім'ями учнів різного віку.		2			2	6					6	
Тема 10. Методика роботи психолога з педагогічним колективом.		2			2	14					6	К, Т
1.Психологічна допомога педагогу при організації навчального процесу					2						6	

2. Роль психолога в запобіганні педагогічних конфліктів					2						2	
Разом за змістовим модулем 3	12	4	-	-	2	6	20	-	-	-	2	18
Всього	120	16	30	-	8	66	120	4	4		4	108

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 тестування – Т
 колоквиум – К

6. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кін-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Предмет, завдання та структура психологічної служби	2	2	
2	Основні напрямки діяльності психолога в системі освіти України.	2		
3	Робота психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку	2	2	
4	Психологічна готовність дитини до школи	2		
5	Психологічна робота з учнями підліткового та раннього юнацького віку	2		
6	Робота шкільного психолога з дітьми «групи ризику»	2		
7	Методика роботи психолога з сім'ями учнів різного віку.	2		
8	Методика роботи психолога з педагогічним колективом.	2		
Усього годин		16	4	

7. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кін-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Історія розвитку психологічних служб в Україні	2		3
2	Алгоритм первинної профілактики насильства в учнівському середовищі	2		3
3	Алгоритм первинної профілактики правопорушень серед учнів	2	2	3
4	Роль психолога в запобіганні педагогічних конфліктів	2	2	3
Усього годин		8	4	12

8. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Макс. кін-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Особистість психолога як суб'єкта психологічної служби та організація його роботи	2		2

2	Модель діяльності психологічної служби в системі освіти	2		2
3	Науково-методичні засади розробки алгоритмів діяльності працівників психологічної служби	2		2
4	Основні напрямки діяльності психолога в системі освіти України.	2		2
5	Робота психолога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку	2		3
6	Формування сприятливого психолог. клімату та конструктивних взаємин у дитячому колективі	2		2
7	Псих. супровід адаптації дітей дошкільного віку	2		3
8	Психологічна готовність дитини до школи	2		3
9	Псих. супровід адаптації учнів 1-го класу до освітнього процесу в умовах НУШ	2	2	3
10	Псих. супровід адаптації учнів 5-го класу до освітнього процесу	2		3
11	Псих. супровід адаптації учнів 10-го класу до освітнього процесу	2		3
12	Псих. супровід обдарованих підлітків у процесі підготовки до інтелектуальних змагань	2		3
13	Псих. супровід випускників під час підготовки та в процесі проходження ЗНО	2		2
14	Псих. супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах НУШ	2	2	3
15	Алгоритм первинної профілактики девіантної поведінки серед дітей та підлітків	2		2
Усього годин		30	4	38

9. Теми лабораторних занять (не передбачено)

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кількість балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Історія розвитку психологічних служб в Україні	4	6	
2	Особистість психолога як суб'єкта психологічної служби та організація його роботи	4	6	
3	Науково-методичні засади розробки алгоритмів діяльності працівників психологічної служби	4	6	
4	Формування сприятливого психолог. клімату та конструктивних взаємин у дитячому колективі	4	6	
5	Псих. супровід адаптації дітей дошкільного віку	4	6	
6	Псих. супровід адаптації учнів 1-го класу до освітнього процесу в умовах НУШ	4	6	
7	Псих. супровід адаптації учнів 5-го класу до освітнього процесу	4	4	
8	Психологічна робота з учнями підліткового та раннього юнацького віку	4	4	

9	Псих. супровід адаптації учнів 10-го класу до освітнього процесу	4	4	
10	Псих. супровід обдарованих підлітків у процесі підготовки до інтелектуальних змагань	4	4	
11	Псих. супровід випускників під час підготовки та в процесі проходження ЗНО	4	4	
12	Робота шкільного психолога з дітьми «групи ризику»	4	4	
13	Псих. супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах НУШ	4	4	
14	Алгоритм первинної профілактики насильства в учнівському середовищі	4	4	
15	Алгоритм первинної профілактики девіантної поведінки серед дітей та підлітків	4	4	
16	Методика роботи психолога з сім'ями учнів різного віку.	2	6	
17	Методика роботи психолога з педагогічним колективом.	2	6	
18	Психологічна допомога педагогу при організації навчального процесу	2	6	
Усього годин		66	108	

10. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання
(Індивідуальне навчально-дослідне завдання оформлюється у вигляді реферату)

1. Сучасна школа очима психолога.
2. Сучасний дитячий садок очима психолога.
3. Шкільна психодіагностика та її специфіка.
4. Корекційна робота психолога в установах освіти.
5. Психологічний супровід природного розвитку дошкільника.
6. Емоційні відхилення у дитячому віці та їх психологічна корекція.
7. Діагностика і корекція міжособистісних взаємодій у дитячому садку.
8. Методи роботи психолога з дітьми дошкільного віку.
9. Допомога дітям дошкільного віку у подоланні поведінкових труднощів.
10. Методи дослідження дітей – першокласників з труднощами адаптації. Корекція психічного розвитку молодшого школяра на початковому етапі навчання.
11. Психологічна допомога дітям у випадках шкільної дезадаптації.
12. Підліток як клієнт психолога.
13. Психологічна служба у школах США.
14. Психологічна служба в системі освіти України: досягнення та проблеми.
15. Форми взаємодії шкільного психолога і соціального педагога.
16. Акцентуації характеру у підлітків як об'єкт профілактики і корекції.
17. Профілактика і корекція соціально-педагогічної запущеності дітей.
18. Шляхи профілактики і корекції девіантної поведінки у дітей і підлітків.

19. Дитяча агресивність: діагностика, профілактика і корекція.
20. Насильництво у школі: психологічні аспекти.
21. Діагностика сім'ї і сімейного виховання.
22. Сім'я як об'єкт психологічної корекції.
23. Активні форми роботи психолога з педагогами.
24. Стиль педагогічної діяльності та спілкування: діагностика та корекція.
25. Досвід діяльності шкільних психологів у країнах Європи.

12. Методи навчання:

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

- ПРН 1**– навчальна дискусія; робота в малих групах, «займи позицію»;
- ПРН 2** - лекція, навчальна дискусія, інструктаж;
- ПРН 5** індивідуальні роботи, презентація, робота в малих групах;
- ПРН 9** «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь»;
- ПРН 11** – лекція, проблемне навчання, робота в малих групах; демонстрація, презентація;
- ПРН 12** – індивідуальні роботи, «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», рольова гра, імітація;
- ПРН 13** дерево рішень, асоціативний куш, есе;
- ПРН 14** – моделювання; «коло ідей», дискусія; проблемний виклад; есе;
- ПРН 16** – «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра.
- ПРН 19** – «акваріум», імітація, «ажурна пилка», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра.

13. Методи контролю

- оцінка вирішення типових завдань;
- критерійно-орієнтовані тести за окремими розділами дисципліни і освітньому компоненту в цілому;
- письмові контрольні роботи;
- усне опитування під час занять;
- оцінка рефератів по окремих розділах дисципліни з використанням монографічної і періодичної літератури;
- підсумковий тест/екзамен.

14. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота										Індивідуальне дослідне завдання	Підсумковий тест (екзамен)	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	15	40	100
Поточний контроль												
5	3	3	3	3	3	4	3	3				
Контроль самостійної роботи												
2		2		2	2		2	2	2			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
83–89	B	добре	
75–82	C		
68–74	D	задовільно	
60–67	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90–100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань.

Оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни і професії, яку вони набувають, виявили творчі здібності і використовують їх при вивченні навчально-програмного матеріалу. Відмінному рівню відповідає правильна й вичерпна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав усебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачено програмами дисциплін; уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83–89	B
	75–82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

Оцінка «дуже добре» (83–89 балів, B) – вище середнього рівня з кількома помилками – виставляється студентам, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою. Оцінка «добре» виставляється студентам, які показують систематичний характер знань з дисципліни і вміють самостійно поповнювати свої знання протягом всього навчання;

Оцінка «добре» (75–82 бали, C) – виставляється студентам, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою; таким чином, робота студентами виконана, але з певною кількістю помилок.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68–74	D
	60–67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

Оцінка «задовільно» (68–74 бали, D) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але зі значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Задовільному рівню відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене запитання (завдання), якщо студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарата, показав недостатні знання літературних джерел. Оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили на екзамені помилки при виконанні екзаменаційних завдань, але під керівництвом викладача вони знаходять шляхи їх подолання.

Оцінка «достатньо» (60–67 балів, E) – виставляється студентам, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35–59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0–34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

15. Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання.

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове опитування, есе.

Форма підсумкового контролю: іспит.

Перелік екзаменаційних питань

1. Поняття про психологічну службу. Предмет, мета, завдання діяльності психологічної служби.
2. Вимоги до особистості практичного психолога: психограма професії психолога, система особистісних якостей, навичок та вмінь, необхідних психологу.
3. Організаційні аспекти діяльності психолога: орієнтовний план роботи психологічної служби в системі освіти, документація психологічної служби, кабінет психолога в закладах освіти.
4. Модель діяльності психологічної служби в системі освіти: структура психологічної служби в системі освіти, орієнтовна модель діяльності психологічної служби в освітніх закладах, напрямки роботи шкільної психологічної служби.
5. Психодіагностика як основа професійної діяльності психолога. Завдання та процедура шкільної психодіагностики. Основні фактори ризику в різних вікових групах учнів.
6. Психолого-педагогічна корекція як напрям діяльності психологічної служби в школі. Принципи психокорекційної діяльності психолога.
7. Психологічна консультація як напрям роботи психологічної служби. Профілактична робота психологічної служби. Просвітницька робота психологічної служби.
8. Напрямки психологічної допомоги дітям дошкільного віку.
9. Психологічний супровід природного розвитку, корекція афективної поведінки дітей дошкільного віку.

10. Розвиток довільності психічної саморегуляції, самоконтролю та навичок міжособистісної взаємодії у дітей дошкільного віку.
11. Проблематика психологічної роботи з дітьми молодшого шкільного віку. Сутність та критерії готовності дитини до школи, проблема мотивації навчання в молодшому шкільному віці.
12. Шкільна дезадаптація молодших школярів як вид роботи психологічної служби в початковій школі.
13. Технологія психологічної роботи з підлітками. Основні напрямки роботи психолога з учнями підліткового віку.
14. Проблема акцентуацій характеру підлітків та засоби їх корекції.
15. Проблема внутрішніх конфліктів підлітків: діагностика та психологічна допомога у подоланні.
16. Криза підліткового віку як проблема психологічної роботи в школі.
17. Технологія психологічної роботи з учнями раннього юнацького віку.
18. Профорієнтаційна робота зі старшокласниками.
19. Проблеми міжособистісної взаємодії в юнацькому віці, їх корекція.
20. Психологічна підтримка процесу становлення особистісної ідентичності як вид діяльності психологічної служби в школі.
21. Проблема соціально-психологічної занедбаності учнів. Сутність та види психологічних девіацій.
22. Агресивна поведінка: сутність, вікові особливості, діагностика, корекція, профілактика.
23. Делінквентна поведінка: вікові особливості, причини, профілактика. Методика контактної взаємодії з делінквентними учнями.
24. Адиктивна поведінка: сутність, технології корекції та профілактики.
25. Аутоагресивна, суїцидальна поведінка: сутність, причини, особливості прояву, засоби корекції та профілактики.
26. Основні форми психологічної роботи з батьками: лекторії, виступи на батьківських зборах, індивідуальна та групова робота.
27. Діагностична та корекційна діяльність психологічної служби при взаємодії з сім'ями учнів.
28. Проблематика психологічної роботи з педагогічним колективом.
29. Психологічні особливості педагогічного колективу. Психологічний портрет педагога. Якості особистості педагога, що вимагають психологічної корекції.
30. Педагогічні конфлікти: сутність, профілактика та методи виникнення.

16. Методичне забезпечення

- 1) робоча навчальна програма дисципліни;
- 2) комплексна контрольна робота;
- 3) екзаменаційні матеріали;
- 4) конспекти лекцій;

- 5) інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;
- 6) інформаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

17. Рекомендована література

Основна:

1. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах І. П. Практична психологія в вузі і школі. Луганськ : Янтар, 2000. 113 с.
2. Варій М. Й. Психологія особистості. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
3. Васильєв О. Дитячі страхи, неврози, темперамент / Корекційна робота психолога / О. Кочерга, О. Главник, О. Васильєв. Київ : Шкільний світ, 2002.
4. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: теоретичний та практичний аспекти. Київ: Каравела, 2019. 308 с.
5. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та профілактика вирішення. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 91 с.
6. Горленко В. М., Остова В. Д., Сановенко Н. В. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічних служб. Київ : УНМЦ, 2018. 106 с.
7. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 256 с.
8. Корекційна робота психолога / Упоряд. О. Главник. Київ : Шкільний світ, 2002. 112 с.
9. Максименко С. Д. Психічне здоров'я дітей : Авторські програми з психології. Київ : Шк. світ, 2002.
10. Обухівська А. Г. Психологічний супровід інклюзивної освіти. Київ : УНМЦ, 2017. 92 с.
11. Психологічна служба : Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2012.
12. Панок В. Г. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби. т. 1. Київ : УНМЦ, 2019. 138 с.
13. Панок В. Г. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби т. 2. Київ : УНМЦ, 2020. 106 с.
14. Панок В. Г. Психологічна служба. Київ : Ника-Центр, 2016. 362 с.
15. Симоненко С. М. Рекреаційна психологія дитинства: теорія і практика : колективна монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 320 с.
16. Стояновська О. В. Психологічна служба в системі освіти. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 166 с.
17. Легка Л. М., Семенча Л. Г. Організація діяльності психологічних служб: навч. посіб. Львів : Новий Світ, 2000. 371 с.
18. Соціально-психологічна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами / Головка Н. О. та ін. Київ : Держсоцслужба, 2005. 108 с.
19. Турищева Л., Дорожко І., Малахіна О. Шкільний психолог в умовах НУШ. Професійний супровід початкової ланки освіти. Київ : Основа, 2020. 144 с.
20. Яблонко В. Психолого-педагогічні основи формування особистості. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 220 с.

Додаткова:

1. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Модульний навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 304 с.
2. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р.”
3. Психологічна служба в системі освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://library.tneu.edu.ua/index.php/uk/component/content/article/93-nmkd/4231-psykholohichna-sluzhba-v-systemi-osvit>